

JAARVERSLAG EXAMENCOMMISSIE

**INSTITUUT VOOR COMMERCIEEL
MANAGEMENT**

STUDIEJAAR 2018-2019

Instituut

Instituut voor Commercieel Management

Naam voorzitter Examencommissie

E. van Herwijnen

Datum

12 december 2019

Status

Definitieve versie

VERSIEBEHEER

Versienummer	Status en wijzigingen	Datum
1	concept	20191113
2	concept	20191121
3	Definitief	20191212

INHOUDSOPGAVE

1.	Voorwoord	5
2.	Samenstelling en werkwijze examencommissie	7
2.1.	Samenstelling examencommissie	7
2.2.	Faciliteiten van de examencommissieleden en vergaderingen	9
2.3.	Gevoerde overleg met de directie inzake de faciliteiten en de uitkomst daarvan	9
2.4.	Mogelijkheid om onafhankelijk te functioneren	10
2.5.	Trends of aandachtspunten	10
3.	Borgen van de kwaliteit van tentamens	11
3.1.	Verrichte activiteiten door examencommissie om de kwaliteit van toetsen te borgen	11
3.2.	Verrichte activiteiten door toetscommissie om de kwaliteit van toetsen te borgen	12
3.3.	Oordeel van de examencommissie over de activiteiten van de toetscommissie	14
3.4.	Uitgebrachte adviezen en opvolging daarvan	15
3.5.	Trends of aandachtspunten	15
4.	Onderzoek naar gerealiseerde leerresultaten (voorheen eindkwalificaties)	17
4.1.	Werkwijze van de examencommissie bij het toetsen van de eindkwalificaties zoals beschreven in de OER	17
4.2.	Betrokkenheid 'externen' daarbij	19
4.3.	Bevindingen van de examencommissie daarbij	20
4.4.	Uitgebrachte adviezen en opvolging daarvan	22
4.5.	Trends of aandachtspunten	22
5.	Richtlijnen en aanwijzingen om de uitslagen van tentamens te beoordelen en vast te stellen	23
5.1.	Afgegeven richtlijnen en aanwijzingen	23
5.2.	Uitkomsten/bevindingen bij de toepassing van die richtlijnen	23
5.3.	Trends of aandachtspunten	24
6.	Vrijstellingenbeleid	25
6.1.	Aantallen vrijstellingen	25
6.2.	Trends of aandachtspunten	25
7.	Gevolgde deskundigheidsbevordering/scholing	26
7.1.	Aard en omvang van de activiteiten (collectief en individueel)	26
7.2.	Deskundigheid inzake beoordelen toetskwaliteit (SKE/BKE-certificaten)	26
7.3.	Trends of aandachtspunten	27
8.	Aanwijzing examinatoren	28
8.1.	Benoemingsprocedure en profielschetsen	28
8.2.	Benoeming 'externe' examinatoren	28
8.3.	Trends of aandachtspunten.	29
9.	Betrokkenheid bij accreditaties	30

9.1.	Aard van de betrokkenheid	30
9.2.	Effecten van de betrokkenheid	30
10.	Betrokkenheid bij nieuwe onderwijsactiviteiten	31
10.1.	Aard van de betrokkenheid	31
10.2.	Effecten van de betrokkenheid	31
11.	Beoordeling van programma's op maat	32
11.1.	Ervaringen bij aanvragen van individuele studenten	32
11.2.	Ervaringen bij verzoeken om toestemming minors bij andere instellingen	32
12.	Verstreckte getuigschriften	33
12.1.	Aantal verstreckte getuigschriften	33
12.2.	Trends of aandachtspunten	33
13.	Fraude en preventie	34
13.1.	Geconstateerde fraude en onregelmatigheden bij toetsen	34
13.2.	Praktijken op het gebied van fraude door studenten	34
13.3.	Sancties en preventiemaatregelen n.a.v. fraude door studenten	34
13.4.	Praktijken op het gebied van fraude door examinatoren	35
13.5.	Sancties en preventiemaatregelen n.a.v. fraude door examinatoren	35
13.6.	Trends of aandachtspunten	35
14.	Toetsgerelateerde klachten	36
14.1.	Aantallen toetsgerelateerde klachten en aantal gegronde daarvan	36
14.2.	Trends of aandachtspunten.	36
15.	Hoorzittingen examencommissie	37
15.1.	Aantallen hoorzittingen	37
15.2.	Trends of aandachtspunten	37
16.	Aantal beroepszaken CBE	38
16.1.	Aantallen beroepszaken bij CBE hoorzittingen en aantal gegronde daarvan	38
16.2.	Trends of aandachtspunten	38
17.	Overige aangelegenheden	39
18.	Bijlagen	40

1. Voorwoord

Voor u ligt het laatste jaarverslag van de examencommissie van het Instituut voor Commercieel Management (CoM). Volgend jaar zal er sprake zijn van een examenkamer Commerce, onderdeel van de examencommissie Hogeschool Rotterdam Business School (HRBS). Hierin zal, conform onze wettelijk taak, verantwoording aan het College van Bestuur (CvB) worden afgelegd.

Onder het Instituut CoM vallen tot en met het collegejaar 2018-2019 de volgende bacheloropleidingen:

Commerciële Economie (CE) voltijd, deeltijd en duaal, waarvan de **community's** (differentiaties) Sportmarketing & –management (**SMM**) voltijd; Global Marketing & Sales voltijd (**GMS**); Creative, Marketing & Sales voltijd (**CMS**) en Marketing of Social Business voltijd (**MOS**) deel uit maken.

Ondernemen & Retailmanagement (ORM) voltijd; beter bekend als de **community** Entrepreneurship (**ENT**).

In 2015 is bij de opleidingen CE en ORM voltijd gestart met een volledig vernieuwd curriculum. Het oude curriculum is na dit verslagjaar uitgefaseerd.

De deeltijdopleiding CE is in 2016 onderdeel geworden van de **Rotterdam Career Academy** (CA), waarin de economische (flexibele) deeltijdopleidingen HR zijn samengebracht. De CA zal door de NVAO apart van de voltijdopleidingen worden geaccrediteerd. De “oude” deeltijdopleiding CE zal komend studiejaar (2019-2020) uitgefaseerd zijn.

Ook aan de “oude” curricula zal in dit jaarverslag zeker de nodige aandacht besteed worden.

De examencommissie CoM bestaat uit een voorzitter, vier interne leden en één extern lid. In feite is er aan het begin van het verslagjaar sprake van een “startende” examencommissie met heel enthousiaste leden die nagenoeg allemaal de professionaliseringscursus van de HR-academie nog moeten gaan volgen.

Desondanks heeft de examencommissie CoM naar tevredenheid haar werkzaamheden uit kunnen voeren. Na de evaluatie in juli 2019 is gebleken dat de leden (inclusief het externe lid) de tweewekelijkse vergaderingen en tussentijdse (beleids-)overleggen ervaren als constructief, gehouden in een veilige omgeving met een prettige, ontspannen, maar toch zakelijke sfeer.

Ieder (relatief) nieuw lid heeft een steile leercurve getoond en zich bijzonder snel ingewerkt, met name in het werken met Osiris Zaak en de belangrijke borgingstaak. Het vooruitzicht is zonnig te noemen.

In het verslagjaar is voor het Instituut CoM een interim-manager aangesteld, omdat de Instituutsdirecteur door het CvB aangewezen was als kwartiermaker van de HRBS i.o. Wij hebben de (sporadische) samenwerking met de interim-manager, op prijs gesteld. Uit de voordracht na de evaluatie bleek uit onderstaand citaat dat er ook bij de interim-directie sprake is geweest van vertrouwen en waardering in en voor de examencommissie CoM:

“Marco besluit met de opmerking dat de examencommissie een goed functionerend team is met veel (groeïende) ervaring en het vertrouwen heeft van de directie. Tevens is er aanzien bij de verschillende opleidingen en wordt de examencommissie zeer serieus genomen”.

Het afgelopen jaar stond bij de opleidingen (alle community's) vooral in het teken van het “nieuwe afstuderen”. Iedereen was erg benieuwd hoe studenten, docenten, externen en het bedrijfsleven dit zouden gaan ervaren. Het resultaat is positief. Uiteraard zijn er nog de nodige verbeteringen door te voeren, maar de eerste reacties, ook van de dienst AMC, zijn goed.

Namens de examencommissie een woord van dank naar alle medewerkers en studenten van het Instituut CoM voor het vertrouwen en de samenwerking. Hopelijk kunnen we dit in het grote verband van de HRBS voortzetten!

Eefje van Herwijnen, voorzitter examencommissie Instituut voor Commercieel Management
Rotterdam, 12 december 2019

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized first name followed by a surname, with a horizontal line underneath.

2. Samenstelling en werkwijze examencommissie

2.1. Samenstelling examencommissie

De examencommissie bestaat gedurende de verslagperiode uit:

- Eefje van Herwijnen, voorzitter sinds 1 september 2008 (lid sinds 1 september 2002);
- Shaghayegh Nassiri, vicevoorzitter sinds 1 januari 2019 (lid namens de community GMS sinds 1 januari 2018);
- Maurits Godschalx (lid namens de community SMM sinds 1 april 2018);
- René Broos (lid namens de community's CMS en MOS sinds 1 september 2018);
- Lex Hoozemans, vicevoorzitter sinds 1 september 2018 (lid namens de community ENT van 1 september 2013 tot 1 januari 2019);
- Wijantie Biseswar-Shankar (lid namens de community ENT sinds 1 januari 2019)
- Klaas van Brakel, extern lid (sinds 1 januari 2017).

In september en december 2018 hebben respectievelijk de leden Yoke Wai Wong en Lex Hoozemans de examencommissie CoM verlaten. Yoke Wai is m.i.v. 1 september 2018 benoemd als voorzitter van de examencommissie RAC en Lex is m.i.v. 1 januari 2019 onderwijsmanager opleiding Accountancy bij het Instituut IFM geworden. Beide leden hebben een enorme inzet en betrokkenheid getoond en worden dan ook bij deze nogmaals hartelijk bedankt daarvoor.

Vanwege de groei van de community's CMS en MOS van de opleiding CE hebben we m.i.v. 1 september 2018 René Broos als nieuw lid mogen verwelkomen.

Verder werd de examencommissie bijgestaan door de ambtelijk secretarissen mevrouw K. Schoenmaker en (bij haar afwezigheid) mevrouw S. Wijnia.

Zij zijn verantwoordelijk o.m. voor de secretariële ondersteuning van de examencommissie (met name de voorzitter), bereiden de wekelijkse vergaderingen van de examencommissie en maandelijkse vergaderingen van de examenraad (ter beoordeling van diploma's) voor, beheren OsirisZaak, plannen hoorzittingen en assisteren bij het maken van besluiten.

Het extern lid, afkomstig uit het bedrijfsleven, heeft jarenlang de CFO functie in een internationaal opererende organisatie vervuld en is nu interim CEO/CFO en bedrijfsadviseur. Hij is, naast extern lid bij de examencommissie CoM, ook in die hoedanigheid volwaardig beleidsmatig en inhoudelijk betrokken bij nog vier andere examencommissies bij HR en draait mee met alle werkzaamheden (vergaderingen, hoorzittingen, borgingssessies, scholing, etc.).

In de examencommissie CoM werd de inbreng van (externe) expertise als zeer nuttig ervaren. Er was een frisse blik vanuit de praktijk, alsook vergelijking met de andere examencommissies.

Twee zaken worden in zijn bijdrage expliciet genoemd:

a) Terwijl primair de wettelijke taken van examencommissies gaan over kwaliteit van tentamens en examens en het uitgeven van getuigschriften of dossierverklaringen aan studenten die deze na controle terecht mogen ontvangen, lijkt er soms een onevenredig deel van de tijd van examencommissies te moeten worden besteed aan het behandelen van verzoeken of klachten. Alhoewel het behandelen van deze verzoeken of klachten zeker belangrijk is, moet men er voor waken dat de primaire taken niet uit het oog worden verloren in de drukte van alle dag. Er moet een goede balans worden gevonden in de zorg- en borgactiviteiten.

*b) Het is belangrijk dat een examencommissie onafhankelijk kan opereren, en daarbij de vrijheid voelt als ook de veiligheid om op ethische wijze beslissingen te kunnen nemen, waarbij het belang van de organisatie en van de student ten volle kunnen worden meegenomen, binnen de wettelijke kaders en zonder enige inmenging van buitenaf. De onafhankelijke distantie ten opzichte van de opleiding en de steun van opleidingsmanagers, directie alsook het College van Bestuur is daarvoor onontbeerlijk. (bron: bijdrage extern lid; **bijlage 4**)*

M.i.v. 1 september 2018 cq. 1 januari 2019 zijn de hierboven genoemde leden door het College van Bestuur van de Hogeschool Rotterdam, na uitvoering van het (her)benoemingsproces, officieel benoemd tot lid van deze examencommissie.

2.2. Faciliteiten van de examencommissieleden en vergaderingen

De examencommissie bestaat uit een voorzitter, vier vaste leden en één extern lid. Met ingang van dit verslagjaar hebben de leden van de examencommissie (exclusief de voorzitter) er 0,1 fte bij gekregen. Dit betekent dat de leden nu ieder 0,2 fte hebben. De voorzitter heeft 0,8 fte. Dat bleek dit verslagjaar nauwelijks voldoende. De belangrijkste oorzaak daarvan is haar voorzitterschap van het Platform Voorzitters Examencommissies HR (PVE) dat steeds belangrijker wordt en meer tijd in beslag gaat nemen.

Na komend studiejaar komt er 0,2 fte ruimte in haar PTD vrij, vanwege het vervallen van haar laatste taak als docent bij de opleiding CE-deeltijd (oud) en de beëindiging van het lidmaatschap van het College van Beroep voor de Examens.

Er is in het verslagjaar elke twee weken op donderdagochtend vergaderd. Totaal waren er 23 vergaderingen met een gemiddelde duur van 3 uur. Daarnaast was er elke laatste donderdag van de maand een examenraadsvergadering (12 totaal) waarin studenten geslaagd verklaard werden. Alle onderwerpen, alsmede de klachten en verzoeken werden in die tweewekelijkse vergadering plenair besproken. Hoorzittingen werden door twee leden in afwisselende samenstelling op de donderdagmiddag ingepland.

Indien de noodzaak daartoe aanwezig was, werd er op de “vrije” donderdagochtend overleg gepleegd of eindwerken gecheckt.

Tijdens de eidevaluatie bleek dat de leden deze vorm van vergaderen zeer waarderen en er vooralsnog geen noodzaak is taken tussen de leden te verdelen.

2.3. Gevoerde overleg met de directie inzake de faciliteiten en de uitkomst daarvan

Bij het Instituut CoM was dit verslagjaar een interim-directeur, omdat de zittende directeur tot kwartiermaker was benoemd van de Hogeschool Rotterdam Business School i.o. (HRBS i.o.).

Aan het begin van elk studiejaar worden vier vergaderingen gepland waarin de Instituutsdirecteur wordt uitgenodigd. Elk kwartaal één keer. Dit jaar is de interim directeur daarvoor uitgenodigd. Allerlei onderwerpen komen dan aan de orde; zo ook de facilitering van de leden. De leden hadden nu een volle dag per week (0,2 fte) kunnen (en moeten) besteden aan het werk voor de examencommissie. Niet alle onderwijsmanagers hadden daar echter in de toedeling van onderwijstaken rekening mee gehouden. Het gevolg was dat sommige leden te veel hooi op hun vork hadden en een enkel lid voortdurend vocht tegen een zogenaamde burn-out. Hier is gedurende het verslagjaar met het onderwijsmanagement over gesproken en er is voor komend studiejaar beterschap beloofd.

2.4. Mogelijkheid om onafhankelijk te functioneren

De examencommissie is, net als voorgaande jaren, zeer content met de mate waarin haar onafhankelijkheid wordt gewaarborgd door het voltallige management. Onze gevraagde en ongevraagde adviezen worden op prijs gesteld. Er wordt open over allerlei zaken gecommuniceerd en dat geeft een grote mate van vertrouwen aan beide kanten.

2.5. Trends of aandachtspunten

Vanaf volgend studiejaar functioneert de examencommissie CoM als examenkamer Commerce onder de examencommissie HRBS. De transitie is met ingang van 1 september 2019 in gang gezet.

De ontwikkelingen die daar het gevolg van zijn worden met interesse tegemoet gezien.

3. Borgen van de kwaliteit van tentamens

3.1. Verrichte activiteiten door examencommissie om de kwaliteit van toetsen te borgen

In het kader van haar taak om de kwaliteit van tentamens en examens te borgen, maakt de examencommissie gebruik van diverse instrumenten. Eén daarvan is de CoM-brede toetscommissie waaraan een belangrijk deel van de borgingstaken van de examencommissie is gemandateerd (**bijlage 1**). De toetscommissie beoordeelt toetsen van de community's achteraf (review) op validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid.

* De toets is *valide (meet wat je wil meten)*, als er in de toetsmatrijs een duidelijke vertaling is gemaakt van leerdoelen naar toetsbare criteria/onderwerpen, het KITASE-niveau en de weging worden weergegeven in de toetsmatrijs en deze zaken overeenkomen met de toets.

* De toets is *betrouwbaar (bij herhaling hetzelfde resultaat)*, als er een duidelijk beoordelingsmodel/rubric/antwoordenblad met concrete beoordelingscriteria is toegepast en duidelijk kan worden gemotiveerd hoe een cijfer tot stand is gekomen. Daarnaast voldoet de spreiding van de vragen in de toets aan de aangegeven weging in de toetsmatrijs.

* De toets is *inzichtelijk*, als alle informatie voorhanden is die de beste denkbare voorbereidings- en antwoordstrategie van studenten mogelijk maakt; er een inzagemoment heeft plaatsgevonden waarbij de studenten feedback hebben ontvangen; afstemming heeft plaatsgevonden van de toets en er geen bijzonderheden waren bij het afnemen van de toets.

De toetscommissie CoM heeft in het verslagjaar naast de gemandateerde borgingswerkzaamheden ook een zogenaamde zorgtaak (t.b.v. het opleidingsmanagement) verricht, namelijk het lezen en van feedback voorzien van de toetsplannen van de community's.

Voorts is er binnen elke community een zogenaamde preview-commissie. Zij controleren de toetsen voor afname, waarbij vooral gekeken wordt naar toepassing van het 4-ogenprincipe, juiste invulling van het voorblad, taalgebruik, puntentelling, etc. Deze commissies zijn jaren geleden voor deze zorgtaak, in overleg met de examencommissie, ingesteld door het opleidingsmanagement. Het ene jaar functioneert zo'n commissie beter dan het andere jaar. Dit heeft vooral te maken met tijd en beschikbaarheid.

Na afname van de schriftelijke tentamens ontvangt het opleidingsmanagement en de examencommissie een kort verslag van het Tentamenteam (T-team) over het verloop van een toetsweek. Sinds de structurele instelling van de previewcommissies is het aantal onnodige fouten in toetsen behoorlijk afgenomen. Zodra toetsen niet vooraf zijn bekeken, is dat dan ook meteen zichtbaar in het verslag van het T-team.

3.2. Verrichte activiteiten door toetscommissie om de kwaliteit van toetsen te borgen

De toetscommissie maakt aan het begin van het studiejaar een toetsplan.

Voor het verslagjaar stonden 49 toetsen op de agenda om beoordeeld te worden. De te beoordelen toetsen zijn door de toetscommissie vastgesteld en vastgelegd in een toetskalender.

Op deze wijze is het voor een community aan het begin van het studiejaar helder welke toetsen er in een bepaalde periode beoordeeld gaan worden door de toetscommissie. Bij het vaststellen van de te beoordelen toetsen wordt rekening gehouden met een spreiding over de community's, de leerjaren en de toetsvormen.

Het aantal toetsen per community is bepaald op basis van het aantal door de opleiding ter beschikking gestelde toetscommissieleden én de tijd die het vergt om een toets te beoordelen. Mocht de voorzitter van de examencommissie toetsen aandragen aan de toetscommissie, dan krijgen deze toetsen voorrang en worden die toetsen toegevoegd aan de toetskalender.

Het streven is om elke toets een keer per 4 jaar de revue te laten passeren. Dit is, mede gelet op de aan veranderingen onderhevige curricula, een enorme uitdaging.

In de verslagperiode zijn in totaal 55 toetsen van het Instituut CoM beoordeeld; per opleiding zijn dat:

CE : 41 toetsen (inclusief één opgevraagde extra toetskans, twee toetsen van CE deeltijd en één toets van CE voltijd oude stijl).

ORM: 14 toetsen (inclusief de toetsen van de minor *Ondernemen* en één opgevraagde extra toetskans)

Per community ziet de verdeling er als volgt uit:

ENT:	14 toetsen
SMM:	12 toetsen
GMS:	10 toetsen
CMS:	8 toetsen
MOS:	8 toetsen
CE deeltijd:	2 toetsen
CE voltijd:	1 toets

De toetsen zijn, indien mogelijk, zo veel mogelijk door de toetscommissie in tweetallen beoordeeld op validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid. Echter, doordat er een aantal toetscommissieleden uitgevallen zijn en er dus niet altijd zes toetscommissieleden de toetsen konden beoordelen, is er in enkele gevallen voor gekozen om toetsen door een enkel lid te laten beoordelen. Zodoende konden er toch voldoende toetsen worden beoordeeld.

De bevindingen van deze beoordelingen worden genoteerd in het Formulier Feedback Toetscommissie (zie jaarverslag toetscommissie 2017-2018 voor het format van dit

formulier). De feedbackformulieren van de beoordeelde toetsen zijn per opleiding gearchiveerd op CumLaude.

Voorafgaand aan het gesprek over een beoordeelde toets met de toetscommissieleden hebben de desbetreffende cursushouders het feedbackformulier ontvangen, zodat zij zich kunnen voorbereiden op het gesprek. Na bespreking van de feedback zijn eventuele verbeteracties in overleg vastgesteld en in de feedbackformulieren opgenomen.

De onderwijsmanagers kunnen een overzicht van de beoordeelde toetsen inzien op CumLaude. Daarnaast heeft de voorzitter halverwege het jaar met alle onderwijsmanagers een gesprek gevoerd, waarbij in is gegaan op de beoordeling van de toetsen tot dan toe. *(Bron: jaarverslag toetscommissie CoM 2018-2019)*

Bevindingen van de toetscommissie:

Binnen het instituut CoM wordt veel getoetst en slechts een klein percentage van alle toetsen wordt door de toetscommissie beoordeeld. In dat opzicht is de aanwezigheid van preview-commissies onmisbaar voor (meer) vertrouwen in het toetsniveau.

Het is bijzonder lastig om een algemeen oordeel te geven over de kwaliteit van toetsen per community, aangezien er bij allen (na evaluatie) nog wijzigingen in toetsen worden doorgevoerd in het vernieuwde curriculum. Als er dan een toets van een eerder studiejaar wordt gereviewd, blijkt deze soms in het huidige studiejaar aangepast te worden.

Met name bij de community's van Commerciële Economie, is geconstateerd dat er sprake is van verschillende aanpakken in de documenten die dienen als voorbereiding op de toetsing voor studenten. Zo is er een community die ervoor heeft gekozen om geen studiehandleiding ter beschikking te stellen voor de student (CMS). Een uitgebreide Osiris omschrijving dient deze studiehandleiding te vervangen. De vraag is of dit te rijmen is met de borging van een goede toetskwaliteit.

Met name de community's SMM en ENT, hebben hun toetsdocumentatie op orde en maken gebruik van een studiehandleiding. Deze twee community's scoren dan ook beter op validiteit en betrouwbaarheid.

In alle opleidingen wordt de toetsmatrijs als uitgangspunt genomen voor het opstellen van een toets. Het blijkt dat niet in alle gevallen de competenties en leerdoelen door de toets worden afgedekt of dat vragen in de toets worden gesteld over onderwerpen die niet in de leerdoelen terugkomen. Daarnaast komt het voor dat het niveau van de toets hoger of lager ligt dan het niveau dat aangegeven is in de toetsmatrijs.

Docenten vinden over het algemeen de feedback waardevol, de gesprekken zinvol en nemen de aanbevelingen/suggesties van de toetscommissie over.

Overall kan de examencommissie concluderen dat de kwaliteit van de toetsen niet substantieel is veranderd ten opzichte van vorig studiejaar. De gereviewde toetsen zijn over het algemeen voldoende v.w.b. validiteit, de betrouwbaarheid kan nog steeds beter. Over de inzichtelijkheid is het lastig een oordeel te vellen, aangezien dit door de toetscommissie als negatief wordt beoordeeld als er geen feedbackgesprek heeft plaatsgevonden met de examinerator. Hier kan echter een oplossing voor gezocht worden door bijvoorbeeld bij het per e-mail opvragen van de stukken alvast een aantal vragen ter beantwoording van deze inzichtelijkheid toe te voegen.

Het feedbackformulier dat door de toetscommissie wordt gebruikt behoeft (onder meer) daarom evaluatie en eventueel aanpassing.

De examencommissie ontvangt overigens bij hoge uitzondering een klacht over de inhoud van een toets. Nu de eerste studenten van het cohort dat het nieuwe curriculum heeft gevolgd is afgestudeerd en de resultaten daarvan positief zijn ontvangen, kunnen we hieruit de voorzichtige conclusie trekken dat studenten gedurende de vier studiejaar geleidelijk naar het beoogde eindniveau worden gebracht.

(Bron: Jaarverslag toetscommissie CoM, 2018-2019)

De afspraken over de planning, monitoring en control waren dit studiejaar nog niet vooraf gepland. Dat zal komend studiejaar anders zijn, aangezien er dan gewerkt zal worden met een HR-breed mandaat voor toetscommissies. De inhoud van het mandaat zal dan vertaald worden naar een concrete activiteitenplanning voor het studiejaar met een duidelijker verband naar de PDCA-cyclus.

3.3. Oordeel van de examencommissie over de activiteiten van de toetscommissie

De examencommissie heeft zich op basis van de gesprekken met de voorzitter en het jaarverslag van de toetscommissie een oordeel gevormd over de, onder mandaat, uitgevoerde activiteiten van de toetscommissie. Zij is overall heel tevreden over de kwaliteit van de uitgevoerde activiteiten.

Ondanks dat de toetscommissie dit studiejaar structureel te kampen had met onderbezetting, zijn er (door de aangepaste werkwijze) zelfs iets meer toetsen gereviewd dan vooraf was gepland. De leden van de toetscommissie hebben, naast hun reeds verworven toetsdeskundigheid, dit studiejaar een zogenaamde KITASE-training gevolgd wat de kwaliteit van de activiteiten verder heeft vergroot.

De voorzitter van de toetscommissie heeft tevens een borgingssessie van eindwerken van de examencommissie bijgewoond.

Uit het oogpunt van de examencommissie geeft de combinatie van de activiteiten van de toetscommissie en die van de previewcommissies (welke laatste natuurlijk geen borg-, maar een zorgtaak hebben) vertrouwen in het toetsniveau, nu in feite de eigenlijke borging door de toetscommissie maar een gering percentage van de toetsen bestrijkt.

Er zijn tijdens het studiejaar vier gesprekken geweest tussen de voorzitters van de examencommissie en toetscommissie. Deze gesprekken waren niet aan het begin van het studiejaar gepland, maar zijn, net als voorgaande jaren, ad hoc belegd.

De aanleiding voor de gesprekken was, naast de bevindingen van de toetskwaliteit, de onderbezetting van de toetscommissie en de medewerking van docenten (aanleveren van toetsen, feedbackgesprek).

De examencommissie heeft bovengenoemde besproken onderwerpen van de toetscommissie zeer ter harte genomen en het opleidingsmanagement daarop aangesproken.

Er is voor wat betreft de bezetting van de toetscommissie beterschap beloofd voor het studiejaar 2019-2020. De procedures voor het aanleveren van toetsmateriaal en het (verplicht?) houden van feedbackgesprekken zal begin van het komende studiejaar worden geëvalueerd met onderwijsmanagement en Instituutsdirectie. Daaruit vloeien ongetwijfeld een aantal actiepunten voort.

3.4. Uitgebrachte adviezen en opvolging daarvan

Adviezen aan het opleidingsmanagement:

- uitbreiding van de toetscommissie (minimaal één afgevaardigde per community, exclusief de voorzitter);
- het toetsbeleid CoM opnieuw bekijken en wellicht op onderdelen aanpassen (bijvoorbeeld: hanteren studiehandleiding) in verband met zelfsturende docententeams;
- alle toetsmateriaal van een community centraal opslaan in een map in een beschermde omgeving zodat de toetscommissie er te allen tijde bij kan;
- BKE-traject versnellen in verband met toetsdeskundigheid bij docenten/examinatoren;
- Previewcommissies consistent in zetten, ook voor validiteit en betrouwbaarheid;
- periodiek tripartite-overleg tussen (voorzitters) examencommissie, community-(curriculum-)commissies en toetscommissie.

Bovenstaande adviezen worden aan het begin van het huidige studiejaar met het opleidingsmanagement besproken. De uitbreiding van de toetscommissie is inmiddels gerealiseerd en de BKE-agenda heeft hoge prioriteit.

3.5. Trends of aandachtspunten

De adviezen aan het opleidingsmanagement waar nog geen follow-up aan is gegeven, blijven een aandachtspunt, met name het in onvoldoende mate aanwezig zijn van het 'verplichte' toetsmateriaal (toets, toetsmatrijs, beoordelingsformulier, studiehandleiding

Overigens zal de examencommissie:

- o.g.v. het nieuwe mandaat, dat per 1 september 2019 HR-breed wordt ingevoerd, het periodiek overleg met de toetscommissie aan het begin van het studiejaar vastleggen en meer betekenis aan de inhoud geven;
- het daaropvolgend periodiek overleg met het opleidingsmanagement over de bevindingen van de toetscommissie aan het begin van het studiejaar vastleggen en meer betekenis aan de inhoud geven;
- richtlijnen geven inzake een betekenisvolle inhoud van de (kwartaal-)rapportage van de toetscommissie;
- samen met de toetscommissie het feedbackformulier evalueren en eventueel herzien i.v.m. het nieuwe curriculum en de daarmee samenhangende toetsvormen portfolio en assessment (cursussen t.w.v. 30 EC's).

4. Onderzoek naar gerealiseerde leerresultaten (voorheen eindkwalificaties)

4.1. Werkwijze van de examencommissie bij het toetsen van de eindkwalificaties zoals beschreven in de OER

De borging van de kwaliteit van tentamens en examens is de belangrijkste taak van de examencommissie. Een deel ervan is gemandateerd aan de toetscommissie. Hierover is reeds gerapporteerd in hoofdstuk 3.

De examencommissie toetst of alle kandidaten bij diplomering voldaan hebben aan de eisen uit de verschillende examenprogramma's (zowel voor de propedeuse als het eindexamen) door het checken van de studievoortgangsoverzichten (SVO's) van al die studenten. Bij goedkeuring wordt het SVO voorzien van een "oranje" sticker en het paraaf van een lid van de examencommissie + de datum van de examenraadsvergadering. Osiris is bij het Instituut CoM zodanig ingericht dat studenten hun diploma pas kunnen aanvragen als voldaan is aan de eisen. Toch blijft een check noodzakelijk, aangezien Osiris wordt "ingevuld" door mensen (die fouten kunnen maken). Aan het eind van het studiejaar, wanneer de aantallen oplopen enkele honderden, wordt de zogenaamde "groslijst" uit Osiris gebruikt. Daarop staat ook alle informatie. Steekproefsgewijs worden er studentnummers extra gecheckt. De groslijst wordt in dat geval voorzien van een oranje sticker, paraaf en datum.

Na de start van de curriculumwijziging in 2015 is in het afgelopen studiejaar tot slot jaar 4 ("het nieuwe afstuderen") verder ontwikkeld, uitgewerkt én aan het eind van het studiejaar voor het eerst uitgevoerd. Het curriculum van alle community's bestaat nu uit een 4 jaarlijks examenprogramma van steeds 60 EC's (totaal 240 EC's).

Voor wat betreft de borgingstaak van de examencommissie wordt onderscheid gemaakt tussen het onderzoek naar gerealiseerde leerresultaten van het **oude** en het **nieuwe curriculum**

Opleiding CE voltijd en deeltijd / opleiding ORM oud curriculum:

Vorig verslagjaar heeft de opleiding, na goede afspraken tussen het opleidingsmanagement en de examencommissie, de kans gekregen om het niveau van afstuderen op een aantal punten te verbeteren. De zelfstandige borgingssessies van de examencommissie zijn daarom toen achterwege gebleven (andere borgingsinstrumenten zijn wel uitgezet). De kwaliteit van het niveau dient, ook al betreft het uitfaserende opleidingen, goed te zijn. Het opleidingsmanagement heeft de adviezen van de examencommissie uiteindelijk zeer ter harte genomen. Afstudeerbegeleiders en beoordelaars, die examineren op eindniveau, zijn bijgeschoold door het volgen van georganiseerde trainingen voor het (onder meer) beter navolgbaar invullen van de beoordelingsformulieren en onderlinge kalibreersessies. Studenten zijn naar aanleiding daarvan gelijkmatiger begeleid naar het beoogde eindniveau.

Borgingsactiviteiten examencommissie:

In het verslagjaar heeft de examencommissie zelf weer afstudeerwerken (scripties) gecheckt.

Er zijn totaal 12 scripties (3x voltijd CE, 3 x voltijd SMM, 6 deeltijd CE en 3 ORM) procesmatig én inhoudelijk beoordeeld via het NQA-formulier (bijlage 3).

Naast deze borgingssessie zijn de andere interne borgingsinstrumenten onverminderd toegepast. Er zijn

- regelmatig kalibreersessies gehouden door de afstudeercommissies van de verschillende opleidingen (CE/SMM en ORM), waarvan de examencommissie notulen heeft ontvangen;
- maandelijks scriptiechecks (CE/SMM en ORM) georganiseerd (op inhoud én volledigheid), zodat aan het einde van het studiejaar **alle** scripties door een onafhankelijke (maar wel interne) derde zijn bekeken. Onvolkomenheden in het proces (ontbreken van een handtekening beoordelaar, datum, af en toe een te summier ingevuld beoordelingsformulier) zijn rechtgetrokken. Bij alle sessies was (waren) in ieder geval één lid (soms twee leden) van de examencommissie aanwezig.

De bevindingen van de examencommissie komen in hoofdstuk 4.3 aan de orde.

Opleiding CE voltijd (community's GMS, SMM, CMS en MOS) en deeltijd (Career Academy) / opleiding ORM (community ENT) nieuw curriculum:

De opleidingen CE en ORM hebben in het kader van het vernieuwde curriculum een nieuw afstudeertraject ontwikkeld dat dit studiejaar voor het eerst is uitgevoerd.

De vier nieuwe Landelijke Leeropbrengsten (LLO's) staan bij de opleiding CE centraal en moeten aan het eind van jaar 4 (semester 8) worden aangetoond. Het landelijke document geeft veel ruimte, maar tegelijkertijd is het lastig omdat een strikte niveaubepaling ontbreekt. Uitgangspunt is de markt, dat is positief. Daarnaast geeft het nieuwe landelijke profiel meer ruimte om te profileren, wat bij de verschillende community's binnen CE kansen biedt. Op basis van het ZelCom-model (Bulthuis, 2013) is een beschrijving van het eindniveau ontwikkeld, aangezien veelgebruikte kwaliteitsniveaus in het beroepsonderwijs (Dublin Descriptoren, EQF en NLQF) terug te voeren zijn tot de twee overkoepelende dimensies: zelfstandigheid en complexiteit".

Bij de opleiding ORM is het totale afstudeerprogramma verdeeld over jaar 3 (semester 6) en jaar 4 (semester 8), waarin totaal 10 landelijke competenties moeten worden aangetoond.

De traditionele afstudeervorm, de afstudeerscriptie, is losgelaten. Het nieuwe afstuderen bevat twee passende toetsvormen, namelijk een portfolio en een assessment.

De beoordelingsformulieren van het nieuwe afstuderen van beide opleidingen zijn door de examencommissie getoetst voordat ze in gebruik zijn genomen.

Borgingsactiviteiten examencommissie:

De (voorzitter van de) examencommissie heeft, naast de toetsing van het beoordelingsformulier en een trainingssessie beoordelen, in het verslagjaar acht eindassessments, verdeeld over alle community's CE en ORM voltijd, als toevoerder bijgewoond ("waarneming ter plaatse") en zich daar op basis van haar deskundigheid en ervaring een oordeel over gevormd.

Er zijn in het verslagjaar overigens geen volledige afstudeerdossiers (portfolio's en opgenomen eindassessments) uit deze voltijddopleidingen aan een borgingssessie onderworpen. De examencommissie heeft gemeend dat er voor een eerste ronde voldoende interne en externe evaluaties/validering hebben plaatsgevonden. In november a.s. staat het screenen van afstudeerdossiers "nieuwe stijl" op haar (borgings-)agenda.

Er is bij de community's intern direct na de eerste ronde van het nieuwe afstudeerproces geëvalueerd door diverse stakeholders, zoals

- de interne dienst Audit, Monitoring & Control van Hogeschool Rotterdam;
- afstudeerbegeleiders;
- intern beoordelaars;
- extern beoordelaars;
- coördinatoren;
- afstudeerders; en
- bedrijfsbegeleiders.

Om de kwaliteit te borgen is daarnaast een kwaliteitscheck uitgevoerd op alle ingevulde beoordelingsformulieren.

Bij de nieuwe deeltijddopleiding Commerciële Economie, die deel uitmaakt van de Career Academy is er in dit verslagjaar nog geen sprake van gerealiseerd eindniveau, aangezien het curriculum nog in ontwikkeling is.

De bevindingen van de examencommissie komen in hoofdstuk 4.3 aan de orde.

4.2. Betrokkenheid 'externen' daarbij

Opleiding CE voltijd en deeltijd / opleiding ORM oud curriculum:

Bij de traditionele manier van afstuderen werd (en wordt bij de huidige 'studievertragers') in het feitelijke proces van examinering gebruik gemaakt van externe deskundigen uit het werkveld. Zij zijn aanwezig bij het afsluitende mondelinge examen en functioneren daar, naast de interne examinatoren, als adviseur.

Daarnaast is er nog het externe borgingssysteem, waarbij

- ca. 10 scripties per opleiding "blind" beoordeeld worden door een extern deskundige (de heer A. Staal);

- één of twee maal per jaar een interscolaire review met andere Nederlandse Hogescholen, die dezelfde opleiding aanbieden, plaatsvindt en waarvan de examencommissie de notulen heeft ontvangen.

De bevindingen hiervan komen in het hoofdstuk hieronder aan de orde.

Opleiding CE voltijd (community's GMS, SMM, CMS en MOS) en deeltijd (Career Academy) / opleiding ORM (community ENT) nieuw curriculum:

Bij de community's GMS, CMS en MOS vindt er bij het nieuwe afstuderen een pilot plaats als het gaat om het inzetten van externe examinatoren om een beoordelende rol te vervullen. Zij worden door de examencommissie formeel aangewezen. In het hoofdstuk 'Aanwijzing examinatoren' meer hierover.

De opleiding CE voltijd heeft voor haar community's aan de Dienst AMC van HR gevraagd om in het kader van de evaluatie van de kwaliteit van het nieuwe afstuderen een (procesmatig) documentenonderzoek te doen. AMC heeft hier op 23 juli 2019 een rapport over uitgebracht.

De opleiding ORM heeft in het kader van ditzelfde doel aan Hobéon gevraagd een aantal eindwerken van afgestudeerden te beoordelen.

De bevindingen hiervan komen in het hoofdstuk hieronder aan de orde.

4.3. Bevindingen van de examencommissie daarbij

Opleiding CE voltijd en deeltijd / opleiding ORM oud curriculum:

Bevindingen borgingssessie examencommissie zelf:

De uitkomst was tot grote tevredenheid van de examencommissie beter! De gevolgde adviezen hebben vruchten afgeworpen. Het niveau wordt beoordeeld als "ruim voldoende".

Bevindingen kalibreersessies afstudeercommissies/maandelijkse scriptiechecks:

De scripties zijn zowel procesmatig (invullen beoordelingsformulieren) als inhoudelijk beter. Alle scripties van studiejaar 2017-2018 én 2018-2019 zijn door de opleidingen gescreend.

Bevindingen extern deskundige A. Staal opleidingen CE(SMM) en ORM:

SMM heeft vijf scripties voorgelegd. Drie daarvan waren ongeveer hetzelfde beoordeeld en bij twee zat een afwijking (één naar boven, één naar beneden). De afwijkingen bleven binnen 1,0 punt.

ORM heeft zes scripties voorgelegd. Ook daar zaten de interne examinatoren en de heer Staal redelijk op een lijn. De afwijking betrof maximaal 0,8 punt naar boven of beneden. Vier van de zes scripties werden door de heer Staal hoger beoordeeld.

Bevindingen “interscolaire” opleiding CE(SMM):

Het is lastig om een eenduidig oordeel te vellen over de terugkoppeling van de interscolaire review. Er zijn scripties van alle betrokken Hogescholen uitgewisseld en door twee groepen deelnemers bekeken. Bij de ene groep lagen de beoordelingen verder uit elkaar dan bij de andere groep. In de notulen is niet gespecificeerd welke scripties van onze opleiding CE waren. Overall wordt een interscolaire review wel als zeer zinvol ervaren.

Opleiding CE voltijd (community’s GMS, SMM, CMS en MOS) en deeltijd (Career Academy) / opleiding ORM (community ENT) nieuw curriculum:

Bevindingen examencommissie na “waarneming ter plaatse”(eindassessments):

Studenten zijn vrij in het kiezen van een bij het werkveld van CE, respectievelijk ORM passende eindopdracht, mits ze bij het assessment kunnen aantonen dat ze alle LLO’s (CE) respectievelijk de resterende competenties (ORM) minimaal op het niveau “bekwaam” beheersen.

Het eindassessment wordt afgenomen door twee examinatoren (één interne en één externe, uitzondering maakt SMM met twee interne examinatoren en één extern deskundig adviseur). Zij komen op basis van het portfolio en het eindassessment tot een beoordeling.

De voorzitter examencommissie heeft met interesse de assessments gevolgd en was na afloop aangenaam verrast. De beroepsrol, die de studenten laten zien, kwam beter uit de verf dan voorheen bij het lezen van een scriptie. Bij zes van de acht waarnemingen werd een voldoende tot zeer goed niveau geconstateerd. Studenten laten eerst d.m.v. een korte presentatie zien dat er door hen in het afstudeerbedrijf een initiatief is genomen of vraagstuk is aangepakt waarbij ze direct de 4 LLO’s (koers bepalen, waarde creëren, business development en realiseren) aan de orde stellen. Daarna worden door de examinatoren vragen gesteld over de LLO’s om te testen of minimaal het niveau “bekwaam” wordt behaald. Het assessment geeft een goed beeld van de prestaties van de student. Ze kunnen met name laten zien dat er een realistisch marketingplan is bedacht én geïmplementeerd, waarbij ook hun gedrag in dit proces zichtbaar wordt. In twee gevallen volgde aan het eind van het assessment het, door de “waarnemer”, verwachte eindoordeel “niet bekwaam”.

Bevindingen kalibraties portfolio’s door de opleidingen:

Uit deze kwaliteitscheck is een aantal zaken opgevallen. Het direct betrekken van het werkveld in de beoordeling is als zeer positief ervaren. Om tot een nog beter navolgbaar oordeel te komen is besloten een aantal aanpassingen te doen aan documenten (bijvoorbeeld het aanpassen op onderdelen van beoordelingsformulieren) en procedures. Daarnaast is er hiervan één en ander opgenomen in het professionaliseringstraject.

Bevindingen Dienst AMC inzake nieuwe afstuderen opleiding CE:

De auditoren van AMC hebben het nieuwe afstuderen kritisch tegen het licht gehouden. Zij hebben een positieve indruk daarvan en de wijze waarop CE dit doorvoert. Sterke punten zijn o.m. de keuze om te werken met de nieuwe CE LLO’s en deze met een portfolio en assessment te toetsen. Ook waarderen zij de verschillende activiteiten die worden ondernomen om de kwaliteit te borgen en verder te verbeteren. Als verbeterpunt

wordt genoemd dat na de eerste ronde nog niet duidelijk is wat de examencommissie precies doet en wat haar bevindingen zijn, terwijl een tijdige terugkoppeling hier gewenst is.

Bevindingen Hobéon inzake nieuwe afstuderen opleiding ORM:

Er zijn 15 afstudeerdossiers bestudeerd. Bij de opleiding ORM wordt een deel (ongeveer de helft) van het eindniveau in jaar 3, semester 6 afgetoetst en de rest in jaar 4, semester 8. Hobéon spreekt haar waardering uit voor het initiatief van de opleiding om het afstudeerprogramma te herzien en de traditionele afstudeervorm (afstudeerscriptie) los te laten. Zij zien twee passende toetsvormen (portfolio en assessment), helder geschreven cursushandleidingen en een overzichtelijk beoordelingsformulier. Binnen de bestudeerde dossiers zien zij wel een flinke bandbreedte in het gerealiseerde eindniveau dat de studenten aantonen. Zij geven in haar conclusie aan dat het programma beter uitgewerkt kan worden zodat in de portfolio's en assessments het hbo-bachelorniveau bij *alle* studenten zichtbaar wordt.

Overall is het eindoordeel voldoende en heeft de voorzitter van de examencommissies in het verslagjaar met een gerust hart haar handtekening onder de einddiploma's van beide opleidingen kunnen zetten.

4.4. Uitgebrachte adviezen en opvolging daarvan

De examencommissie heeft betrekking tot het afstuderen "oude stijl" (oud curriculum) in vorige verslagjaren diverse adviezen gegeven met betrekking tot het vereiste eindniveau. Deze adviezen zijn door het management ter harte genomen en heeft geresulteerd in betere afstudeerwerken.

Bij het afstuderen "nieuwe stijl" (nieuw curriculum) geeft de examencommissie ook hier het advies om door middel van kalibratie en (externe) validering het gerealiseerde eindniveau nauwkeurig te blijven monitoren en daar waar nodig direct aan te passen en te verbeteren. De examencommissie heeft, zoals hierboven beschreven, al veel (verbeter-)acties geconstateerd.

4.5. Trends of aandachtspunten

De aankomende studie jaren wil de examencommissie zich met name richten op

- een nog betere uitvoering van haar borgingstaak door er meer tijd aan te besteden. Dit vergt wellicht een verandering van werkwijze voor haar andere taken en/of uitbreiding van de commissie (zie ook opmerking extern lid, 2.1);
- het ontwerpen van een nieuw evaluatieformulier "borging portfolio's en assessments" vanwege de nieuwe vorm van afstuderen;

5. Richtlijnen en aanwijzingen om de uitslagen van tentamens te beoordelen en vast te stellen

5.1. Afgegeven richtlijnen en aanwijzingen

Er is voor elke community een curriculumontwerp als deel van het beroeps- en opleidingsprofiel.

In Hoofdstuk 10 van de Hogeschoolgids (OER) zijn de curriculumjaarschema's weergegeven met de daarbij behorende toetsvormen en de conversietabellen.

De cursushouders hebben de cursusbeschrijvingen met toetsbare leerdoelen opgesteld om een vastgestelde toetsmatrijs per toets te realiseren.

De cursusbeschrijving in Osiris bevat de volgende onderdelen: vakgebieden en leerlijnen, omschrijving en doel, competenties/LLO's, het aantal te behalen studiepunten, werkvormen, leerstof, beoordelingsrichtlijn, herkansingsmogelijkheid, studiebelasting en literatuur.

Al enige jaren is binnen het Instituut CoM afgesproken met de examinatoren dat de resultaten vóór de inzageprocedure in Osiris worden ingevoerd en definitief gemaakt. Indien er een cijferwijziging noodzakelijk is, gaat dit via een duidelijk gecommuniceerde "cijferwijzigingsprocedure". Een lid van de examencommissie geeft daarvoor wel/geen toestemming via een cijferwijzigingsformulier (waarop de reden staat omschreven en eventuele inzageformulieren/bewijzen zijn bijgevoegd).

5.2. Uitkomsten/bevindingen bij de toepassing van die richtlijnen

De examencommissie toetst (mede via mandaat toetscommissie) steekproefsgewijs of de richtlijnen worden nageleefd. Sinds de invoering van het nieuwe curricula van de community's is geconstateerd dat soms de cursusomschrijvingen in Osiris niet helemaal op orde zijn. Bij een enkele community is er een vorm van weerstand tegen het maken van studiehandleidingen, terwijl die in het toetsbeleid verplicht aanwezig dient te zijn. Het argument dat door examinatoren wordt aangedragen is dat zij niet "gebonden" willen zijn aan een lesbeschrijving, omdat er wekelijks actuele of andere omstandigheden kunnen zijn waardoor het lesprogramma wijzigt. Ze voelen niet voor dat "keurslijf".

De examencommissie vraagt zich af of zij de kwaliteit van toetsing wel voldoende kan borgen als er geen studiehandleidingen zijn. Het onderwijsmanagement is hiervan in kennis gesteld met de vraag hoe zij op deze manier voor de gewenste kwaliteit denken te kunnen zorgen.

5.3. Trends of aandachtspunten

Aandachtspunten voor aankomend jaar zijn:

- bespreken bestaande toetsbeleid met het opleidingsmanagement, met name v.w.b. de richtlijnen voor cursusbeschrijvingen en studiehandleidingen;
- formaliseren van de richtlijnen in beleid van het management;
- monitoring uitfasering oude curricula CE en ORM: met name gaat het hier om aandacht voor de studievertrager “oude stijl”.

6. Vrijstellingenbeleid

6.1. Aantallen vrijstellingen

Door de examencommissie wordt het vrijstellingenbeleid gehanteerd zoals dat is neergelegd in artikel 9.8 Hoofdstuk 9, Hogeschoolgids.

Zij verleent slechts vrijstelling voor het afleggen van één of meer tentamens op grond van eerder met goed gevolg afgelegde tentamens, indien dit voor wat betreft leerdoelen en niveau genoegzaam is aangetoond.

In het verslagjaar zijn slechts 21 verzoeken om (individuele) vrijstelling gehonoreerd. Het aantal verzoeken voor vrijstellingen is wederom gedaald. Dit heeft met name te maken met het nieuwe curriculum, waar kenniscursussen een directe relatie hebben met projecten én het feit dat in het curriculum de mogelijkheid wordt geboden om te compenseren. Het toch deelnemen aan een tentamen over lesstof, die al beheerst wordt, kan dan voordeliger zijn. De digitale aanvraagprocedure via Osiris Zaak verloopt thans naar wens. De studenten hebben geen moeite hun verzoek, voorzien van bewijsmateriaal in te dienen.

De afgewezen vrijstellingen hadden allen te maken met keuzecursussen. Deze mogen binnen HR op grond van artikel 9.8 Hogeschoolgids niet vrijgesteld worden. Indien sprake is van een andere opleiding binnen HR mogen behaalde resultaten voor keuzecursussen (mits niet 'gebruikt bij een behaalde propedeuse) in het nieuwe examenprogramma worden overgezet.

De 'categorale' vrijstelling, waarbij een gedeelte van het curriculum bij aanvang van de studie al, via een mandaatprocedure door Bureau Studentzaken (**bijlage 2**), wordt vrijgesteld, wordt binnen het nieuwe curriculum gegeven aan studenten die instromen in de zgn. versnelde route op grond van een Vwo-opleiding of die een deel van een soortgelijke universitaire of hogeschool studie hebben gevolgd. Met name de kenniscursussen worden vrijgesteld.

De aanvullende gronden die hiervoor zijn opgenomen in Hoofdstuk 10 Hogeschoolgids, zijn:

- vwo-studenten staan conceptueel sterker in de geboden stof en praktijkopdrachten;
- vwo-studenten beschikken over interactieve cognitieve strategieën;
- vwo-studenten leren zelfstandiger en hebben een langere spanningsboog.

De meeste VWO-studenten slagen er in om de studie in 3 jaar met succes af te ronden.

6.2. Trends of aandachtspunten

De trend is dat er minder vrijstellingen worden aangevraagd en meer worden afgewezen. Dit heeft, zoals hierboven reeds uitgelegd, te maken met de koppeling van kennisvakken aan projecten en de compensatiemogelijkheden in het nieuwe curriculum.

7. Gevolgde deskundigheidsbevordering/scholing

7.1. Aard en omvang van de activiteiten (collectief en individueel)

Vijf van de zes examencommissieleden zijn aanwezig geweest op het jaarcongres van de Vereniging Hogescholen, waar verschillende workshops en plenaire bijeenkomsten zijn bijgewoond. Thema dit jaar was "Future Proof" en ging met name over het onderwijs en de 17 Sustainable Development Goals, waar inmiddels alle hogescholen zich achter geschaard hebben.

Eén examencommissielid is in het verslagjaar het SKE-traject gestart.

De voorzitter is in juni 2019 wederom aanwezig geweest bij het NICE-network, dit keer in België, Gent, Arteveldehogeschool.

7.2. Deskundigheid inzake beoordelen toetskwaliteit (SKE/BKE-certificaten)

Zoals eerder vermeld bestaat de examencommissie, behoudens de voorzitter, uit nieuwe leden. Deze leden hadden in dit verslagjaar geen van allen de gelegenheid de professionaliseringscursus van de HR-Academie te volgen. De redenen hiervoor waren met name veel andere werkzaamheden, benoeming later in het studiejaar en het feit dat de HR-cursus (te?) *sporadisch* werd aangeboden (2 x binnen het studiejaar) op een tijdstip dat voor de leden niet handig uitkwam. Alle leden (inclusief het externe lid) gaan de professionaliseringscursus begin komend studiejaar volgen. Bij het schrijven van dit jaarverslag hebben de leden al één van de twee dagen gevolgd (oktober 2019).

Toetsdeskundigheid examencommissieleden:

E. van Herwijnen	- Professionaliseringscursus/ pedagogisch-didactisch diploma HRO
S. Nassiri	- BKO, start SKE december 2019
M. Godschalx	- BKO, start SKE z.s.m.
R. Broos	- BKO, start SKE z.s.m.
L. Hoozemans	- Master Leren en Innoveren, behaald in 2018-2019, volgt SKE
W Biseswar-Shankar	- lerarenopleiding (1e graad), volgt SKE
K van Brakel	- BKO, afronding BKE december 2019

Toetsdeskundigheid toetscommissieleden:

Birgit Doorschodt	- BKO
Glenn van der Sande	- BKO, volgt SKE
René Broos	- BKO, start SKE januari-maart 2020.
Shaghayegh Nassiri	- BKO, start SKE december 2019
Frans van Gameren	- BKO
Kim Niersman	- BKO en SKE

Alle leden van de examen-en toetscommissie hebben hiernaast een jarenlange ervaring als docent/examinator,

7.3. Trends of aandachtspunten

Verdere professionalisering van zowel de leden van de examen- als toetscommissie is, zoals blijkt uit het hier bovenstaande schema, een aandachtspunt. Op het moment van schrijven van dit verslag is hier echter al de nodige actie op ondernomen. Diverse leden van de examen- en toetscommissie hebben zich aangemeld voor het SKE-traject, waarvan de volgende in december 2019 van start gaat.

Ook HRBS-breed zullen er met ingang van 1 januari 2020 professionaliserings- en toetsdeskundigheidstrainingen worden geïnitieerd door de overkoepelende examencommissie HRBS en het Platform Voorzitters Examencommissies HR. Een scholingsbudget daarvoor zal aangevraagd worden bij de Instituutsdirecteur/College van Bestuur.

8. Aanwijzing examinatoren

8.1. Benoemingsprocedure en profielschetsen

Dit verslagjaar zijn, evenals vorige in de jaren, de examinatoren aangewezen volgens de HR-brede procedure. Dit houdt in dat het opleidingsmanagement van de diverse community's lijsten aanleveren met de namen van de docenten, die zij als examinator aangewezen zouden willen hebben. Deze lijsten worden door het examencommissielid dat afgevaardigde is van de desbetreffende community naast de profielschets/criteria voor aanwijzing (de zogenaamde kruisjeslijst) gelegd. Voor examinatoren die toetsen op eindniveau zijn aanvullende criteria.

Voor de werving van nieuwe docenten zijn een relevante masteropleiding en/of recente ervaring in de beroepspraktijk belangrijke selectiecriteria.

Vervolgens worden de conceptlijst examinatoren teruggekoppeld naar het opleidingsmanagement, aangezien er meestal een paar "bespreekgevallen" zijn. Tenslotte wordt de definitieve lijst met aan te wijzen examinatoren in een vergadering van de examencommissie vastgesteld. De voorzitter van de examencommissie tekent de lijsten, waarna ze worden opgeslagen.

8.2. Benoeming 'externe' examinatoren

Dit verslagjaar vindt er een pilot plaats als het gaat om het inzetten van externe examinatoren voor jaar 3 van de opleiding ORM en jaar 4 van de opleidingen ORM en CE (behoudens de community SMM).

Zij zijn schriftelijk door de examencommissie aangewezen als examinator eindniveau op advies van interne examinatoren en een uitgebreid curriculum vitae. Deze personen hebben een functie in het bedrijfsleven, die past bij de opleidingen, en zijn allen in het bezit van een masteropleiding.

In samenspraak met de examencommissie en de HR-academie is er voor hen een trainingsprogramma opgesteld. Interne en externe examinatoren volgen dezelfde training, zodat zij hetzelfde kader meekrijgen en leren beoordelen.

Deze nieuwe methodiek is geëvalueerd en de eerste resultaten zijn positief. De externe examinatoren bereiden zich bijzonder goed voor, stellen tijdens de assessments goede vragen en zijn enthousiast. Het invullen van de beoordelingsformulieren behoeft nog een verbeterslag om ervoor te zorgen dat het uiteindelijk behaalde resultaat nog beter navolgbaar is.

8.3. Trends of aandachtspunten.

Vanaf volgend studiejaar is er een voornemen om (ook) de interne examinatoren via een officiële brief op de hoogte te stellen van hun benoeming. Gebleken is dat sommige docenten niet weten dat ze door de examencommissie worden aangewezen en dat daar expliciet taken en bevoegdheden aan gekoppeld zijn.

Een belangrijk aandachtspunt bij het gebruik maken van externe examinatoren is met name de kosten die eraan verbonden zijn en het hogere risico op snel verloop (van hoeveel "getrainde" externe examinatoren kun je het volgende studiejaar weer gebruik maken?). De examencommissie is benieuwd naar het vervolg.

9. Betrokkenheid bij accreditaties

9.1. Aard van de betrokkenheid

Beide opleidingen worden in de nabije toekomst gevisiteerd door de NVAO. De opleiding CE in december 2019 en de opleiding ORM in december 2020.

Hieraan voorafgaand vindt er een interne audit plaats door de dienst AMC. De audits hebben plaatsgevonden in 2017.

In dit verslagjaar heeft de dienst AMC de monitor bij alle community's uitgevoerd. AMC kijkt tijdens de monitor de vorderingen van de opleiding op de criteria die bij de audit als risico of als verbeterpunt zijn aangemerkt, dus niet meer naar de onderdelen waar tijdens de audit basiskwaliteit is geconstateerd, tenzij daartoe aanleiding is. De examencommissie is in 2017 bij alle audits van de community's van AMC betrokken geweest (zie jaarverslag 2016-2017).

De voorzitter is in dit verslagjaar aanwezig geweest bij het "gesprek" inzake de monitor van de community Entrepreneurship (opleiding ORM). Zij heeft wel kennis genomen van alle uitgebrachte monitorrapporten van AMC.

De uitkomsten van de monitor waren bij beide opleidingen, mede vanwege de invoering van het nieuwe curriculum en het afstuderen nieuwe stijl, verbeterd.

9.2. Effecten van de betrokkenheid

Al waren er dit verslagjaar geen NVAO-visitaties, ook naar aanleiding van de uitgebrachte rapporten van interne audits of monitors zijn er altijd onderwerpen die afstemming behoeven. Als voorbeeld kunnen o.m. invoering en bepaling eindniveau LLO's (nieuw curriculum community's opleiding CE) en exacte plaatsbepaling aftoetsing eindniveau domeincompetenties in 'oude' afstudeerprogramma's van beide opleidingen, genoemd worden.

De examencommissie was verheugd in alle monitorrapporten te lezen dat de meeste verbeterpunten gerealiseerd waren en er bij de standaarden 1 t/m 4 geen expliciete risico's omtrent kwaliteit of niveau zijn.

10. Betrokkenheid bij nieuwe onderwijsactiviteiten

10.1. Aard van de betrokkenheid

Afgezien van de ontwikkeling van het afstudeerprogramma (jaar 4) van de nieuwe curricula van beide opleidingen werd op 1-1-2018 het nieuwe landelijke opleidingsprofiel Commerciële Economie vastgesteld. Daarin zijn vier leeropbrengsten opgenomen (Koers bepalen, Waarde creëren, Business development en Realiseren); daarnaast kunnen de leeropbrengsten geladen worden met behulp van de 11 skills van de commercieel professional. De skills zijn nodig om de andere vier leeropbrengsten te kunnen behalen.

De vier community's CE hebben in november 2018 deze vier leeropbrengsten als eindkwalificaties in het nieuwe curriculum ingevoerd. Een begrijpelijke keuze (gelet op het nieuwe curriculum), maar desalniettemin diende er wederom een serieuze transitie plaats te vinden.

De community's CE bevinden zich in een overgangssituatie: studiejaar 1 en 2 verhouden zich nog tot de domeincompetenties. Daarnaast maken zij ook nog gebruik van zeven "vermogens" als onderlegger voor de programma's. In het opleidingsprofiel hebben de community's de relatie tussen deze vermogens en de vier landelijke leeropbrengsten gelegd. Dat geldt ook voor de skills, maar dat overzicht is nog niet compleet. De community's hebben een apart document opgesteld waarin de verhouding tussen vermogens en leeruitkomsten inzichtelijk gemaakt wordt.

De examencommissie is actief meegenomen in de ontwikkelingen van het nieuwe curriculum en de invoering van de LLO's en heeft daaruit vertrouwen geput in de opzet van het afstuderen nieuwe stijl. Zij moest daarbij echter de eigen onafhankelijke positie en oordeelsvorming blijven bewaken. Daarom heeft de examencommissie zich niet direct bemoeid met de curriculumcommissies, maar zich tijdens "extra" vergaderingen laten voorlichten door o.a. betrokken onderwijskundigen.

10.2. Effecten van de betrokkenheid

Door als examencommissie betrokken te zijn bij de ontwikkeling van een nieuw curriculum en/of de (landelijke) invoering bij opleidingen van nieuwe competenties/leeropbrengsten worden vaak nadelige gevolgen vóór invoering in de kiem gesmoord en dat scheelt curriculumwijzigingen daarna.

Zoals hierboven reeds vermeld dient de examencommissie haar onafhankelijke positie daarbij wel goed in de gaten te houden.

11. Beoordeling van programma's op maat

11.1. Ervaringen bij aanvragen van individuele studenten

Ook in dit verslagjaar is er sprake van studenten (studievertragers) die in hun eerste, tweede jaar en/of derde jaar van de hoofdfase (oud curriculum) een zodanig laag aantal studiepunten hebben behaald dat zij, na zorgvuldig overleg met de onderwijsmanager/studieloopbaancoaches, hebben ingestemd met "overzetting" (met soms een aantal vrijstellingen) naar de hoofdfase van een community (nieuw curriculum). Dit betekent dat er een wijziging plaatsvindt van hun individuele examenprogramma in de hoofdfase. De examencommissie heeft hier haar goedkeuring aan verleend.

11.2. Ervaringen bij verzoeken om toestemming minors bij andere instellingen

Meer studenten maakten de keuze een periode aan een andere hogeschool (externe minor, Kies op Maat) of in het buitenland studeren. Veel doen dat via Kies op Maat, maar het aantal studenten dat een minor in het buitenland volgt is bij het Instituut CoM groot (80-100 studenten). De behaalde resultaten zijn over het algemeen zowel voor Kies op Maat als bij de partnerscholen in het buitenland heel goed te noemen. Slechts een heel kleine groep weet de minor niet binnen het daarvoor geldende semester af te ronden.

Een enkeling volgt, na overleg met onderwijsmanagement en examencommissie, een doorstroomminor bij een opleiding van een andere Nederlandse universiteit (dan de Erasmus Universiteit Rotterdam, waar voor sommige HR-opleidingen afspraken mee zijn gemaakt) of een minor die niet is aangemeld bij Kies op Maat. Bij hoge uitzondering is er een student, die op eigen houtje elders een bijzondere minor gaat volgen. De opleiding wordt dan geconfronteerd met een "onverwachte" factuur en er moet achteraf bekeken worden of de minor aan de geldende criteria heeft voldaan.

In het vorige jaarverslag was het voornemen van de werkgroep "Conversie resultaten studie buitenland" een definitieve oplossing aan te dragen voor de verwerking van in het buitenland behaalde resultaten. Hierin hebben onder meer de coördinator internationalisering van het instituut CoM en de voorzitter examencommissie CoM zitting genomen. Uiteindelijk is in goed overleg en met instemming van, op twee na, alle Instituten van HR besloten om m.i.v. 1 september 2019 voor een minor en/of studie buitenland als resultaat Qualified of Not Qualified in Osiris in te voeren. Dit scheelt enorm veel conversiewerk. Aangezien studenten vaak (terecht) trots zijn op hun behaalde resultaten zal er bij de partnerscholen op aangedrongen worden dat het "Transcript", waarop de behaalde resultaten staan, er netjes uitziet.

12. Verstrekte getuigschriften

12.1. Aantal verstrekte getuigschriften

Er zijn in het verslagjaar totaal voor beide opleidingen 663 getuigschriften propedeuse en 545 getuigschriften bachelor uitgereikt.

Dit aantal verschilt nauwelijks van dat in vorig verslagjaar. Het slagingspercentage bij de propedeuse (nominaal=normaal) bedroeg bij de community's weer tussen de 65 en 70%.

De opleidingen hebben aan het einde van dit verslagjaar een eerste lichting afstudeerders na de vernieuwing van het curriculum. Het betreft het aantal studenten gestart in cohort 2015. Zij hebben hun diploma binnen 4 jaar gehaald. Het diplomarendement is ten opzichte van het cohort 2013 met ruim 10% gestegen naar boven de 40%. Dit betekent dat in oktober 2020 het diplomarendement na 5 jaar inzichtelijk wordt. Voor het cohort 2013 was dat rond de 45%.

Het management streeft naar een percentage van minimaal 50%.

12.2. Trends of aandachtspunten

Aandachtspunt is ook hier de uitfasering van het oude curriculum van de opleidingen en de daarmee samenhangende nog bestaande afstudeertrajecten "oude stijl".

Er worden nog steeds actief studievertragers benaderd, waarvoor de mogelijkheid om "oude stijl" af te studeren nog mogelijk is.

Dit dient echter op een zeer verantwoorde wijze te gebeuren. De examencommissie wordt hierbij steeds betrokken.

13. Fraude en preventie

13.1. Geconstateerde fraude en onregelmatigheden bij toetsen

Het aantal fraudegevallen is ten opzichte van vorig verslagjaar behoorlijk gestegen (bijna verdrievoudigd) van 17 naar 47 gevallen.

Nog steeds werden er gevallen van plagiaat geconstateerd, maar dit verslagjaar was het met name het aantal gevallen waarbij studenten “onderzoeksresultaten” hebben gemanipuleerd dat voor de toename zorgde. Bij één opleiding werd er door groepjes studenten aan een project gewerkt. Daarbij werden door een examiner bij drie groepjes (totaal 12 studenten) “vreemde zaken” in de presentatiesheets ontdekt. Als bijvoorbeeld kunnen e-mails van de studenten zelf, die reageerden op een eigen uitgezet onderzoek, genoemd worden. De examencommissie heeft dit als zeer ernstige fraude gekwalificeerd, ondanks het feit dat de studenten het idee hadden dat ze toch niet zoveel fout hadden gedaan. Zij hebben een zware sanctie gekregen (uitsluiting van alle toetsen en examens voor een periode van 20 weken). Drie studenten zijn tegen het besluit in beroep gegaan bij het CBE. De uitkomst daarvan is op dit tijdstip nog onbekend.

Overall is er overigens op het gebied van fraude en fraudepreventie in dit verslagjaar weinig veranderd ten opzichte van andere verslagjaren.

13.2. Praktijken op het gebied van fraude door studenten

Van het aantal fraudegevallen, betreft het in veel gevallen het plegen (in meerdere of mindere mate) van plagiaat. Tijdgebrek en/of persoonlijke omstandigheden worden vaak aangedragen als oorzaak.

Een goede tweede plaats wordt voor het eerst ingenomen door het “manipuleren” van onderzoeksgegevens (zelf invullen van enquêtes, zelf verzonden e-mails versturen, etc.). Af en toe wordt nog een student betrapt op het gebruik van een “spiekbriefje”. Er was één student die tijdens zijn stage een feedbackformulier van de bedrijfsbegeleider heeft “aangepast”.

13.3. Sancties en preventiemaatregelen n.a.v. fraude door studenten

In Hoofdstuk 11 van de Hogeschoolgids staat summier een sanctiebeleid beschreven. Dit wordt door de examencommissie, indien mogelijk, gehanteerd. Er is echter bij het Instituut CoM sinds de invoering van het nieuwe curriculum (4 jaar geleden) sprake van een afwijkend onderwijsbeleid. Binnen het examenprogramma is er een mogelijkheid tot compensatie. Daar staat tegenover dat er maar een zeer beperkte mogelijkheid is om tentamens te herkansen. Afwijken van het beleid in Hoofdstuk 11 ligt daarom voor de hand. Bij een eerste geval van plagiaat, wordt dan vaker (naast het ongeldig verklaren van de desbetreffende toets) alleen een “berisping” gegeven en niet daarnaast nog uitsluiting van de eerste reguliere kans van (een) toets(en) t.w.v. ongeveer 4 EC's.

Alle rapporten, uitgewerkte opdrachten, verslagen, betogen en uiteraard de scripties worden geüpload in Cumlaude en gaan dan automatisch door “Ephorus”. De capaciteit van Ephorus is voor ons Instituut vooralsnog voldoende.

13.4. Praktijken op het gebied van fraude door examinatoren

De examencommissie heeft afgelopen verslagjaar geen fraude door examinatoren geconstateerd. Goede voorlichting bij de start van een nieuw studiejaar, met name voor de nieuwe docenten, is daarbij onontbeerlijk.

13.5. Sancties en preventiemaatregelen n.a.v. fraude door examinatoren

Niet van toepassing.

13.6. Trends of aandachtspunten

Goede voorlichting aan studenten (én docenten) over plagiaat en de do's en don't's bij het doen van (praktijk-) onderzoek wordt, vanwege de geboden mogelijkheden (!), steeds belangrijker.

In het sanctiebeleid, met name uitsluiting van toetsen etc. dient rekening gehouden te worden met de grootte van de cursussen (tot 30 EC's per stuk) in relatie tot “een studeerbaar programma”.

14. Toetsgerelateerde klachten

14.1. Aantallen toetsgerelateerde klachten en aantal gegronde daarvan

Het aantal toetsgerelateerde klachten is iets afgenomen (van 47 naar 36). De meeste klachten zijn in feite een “bezwaar tegen het toegekende resultaat”. Bij HR wordt al jaren hierbij een procedure voorgeschreven, die wettelijk niet helemaal klopt. Een student zou zijn bezwaar direct in moeten dienen bij het College van Beroep voor de Examen (CBE) via klacht@hr.nl, aangezien het een besluit van een examinator betreft. Deze bezwaren zijn tot en met dit verslagjaar doorverwezen naar de examencommissie met het verzoek een besluit te nemen. Inmiddels heeft het College van Beroep voor het Hoger Onderwijs (CBHO) besloten dat dit niet de juiste procedure is en het CBE deze zaken direct in behandeling dient te nemen. Vanaf volgend studiejaar zal er daarom een procedurewijziging plaatsvinden.

De examencommissie heeft zich ook dit verslagjaar bij de beoordeling van deze klachten gericht op het beoordelingsproces en niet “inhoudelijk” gekeken. De beoordelings- en inzageprocedures zijn zowel bij docenten als studenten bekend. Indien deze procedures op de juiste wijze zijn gevolgd, heeft de examencommissie in het overgrote deel van de klachten uiteindelijk geen reden te twifelen aan het oordeel van de (twee) examinatoren. De klacht wordt dan ongegrond verklaard. In enkele gevallen zag de examencommissie aanleiding om een zaak te schikken (inzageprocedure alsnog op de juiste wijze afronden) of gegrond te verklaren (beoordelingsprocedure ondoorzichtig).

Klachten over bijvoorbeeld te korte tentamentijd of vragen in een tentamen over niet behandelde lesstof werden ongegrond verklaard, aangezien slechts één of twee studenten daarover een klacht hadden ingediend. Bij dit soort klachten is het voor de hand liggend dat er tientallen studenten hadden moeten klagen.

14.2. Trends of aandachtspunten.

Komend studiejaar zal de bezwaarprocedure wijzigen (zie hierboven). Dit zal duidelijk aan studenten en examinatoren gecommuniceerd dienen te worden.

De beoordelings- en inzageprocedure blijft ongewijzigd. De student wordt bij een bezwaar direct doorgestuurd naar klacht@hr.nl.

15. Hoorzittingen examencommissie

15.1. Aantallen hoorzittingen

Het aantal hoorzittingen is in dit verslagjaar voor de derde keer geteld en wederom iets afgenomen (65 -61).

Studenten worden bij fraude standaard gehoord. Het aantal fraudezaken is toegenomen naar 47. Dit betekent dat het aantal hoorzittingen bij andere zaken verder is afgenomen. Indien de examencommissie een klacht m.b.t. een toets d.m.v. een “voorgenomen besluit” ongegrond verklaard, moet de student (wettelijk bepaald) in de gelegenheid gesteld te worden gebruik te maken van een hoorzitting. De beslissing om te worden gehoord, mogen studenten via het digitale systeem zelf nemen. In de praktijk blijkt dat, indien een voorgenomen besluit al goed is gemotiveerd, studenten afzien van de gelegenheid om gehoord te worden. Dit scheelt ook in het aantal hoorzittingen.

In sommige gevallen worden docenten bij klachten over beoordeling van een toets ook gehoord. Er worden dan met name vragen gesteld over de beoordelingsformulieren of verschillen tussen de cursusomschrijving in Osiris en de studiehandleiding.

Bij het indienen van een verzoek voor een extra toetskans of vrijstelling krijgen studenten vooraf (bij Osiris “mijn zaken”) veel informatie over de vereisten waaraan voldaan dient te worden. De meeste studenten, die dan al constateren dat ze niet voldoen aan een of meer vereisten zien vervolgens af van het indienen van het verzoek. Dit scheelt eveneens in het aantal verzoeken dat uiteindelijk wordt afgewezen en dus in het aantal hoorzittingen.

15.2. Trends of aandachtspunten

Er is sprake van een afname van het aantal hoorzittingen bij toetsgerelateerde klachten van studenten. Het is niet onderzocht wat de oorzaak hiervan is. Het goed motiveren van de “voorgenomen” besluiten lijkt aannemelijk.

16. Aantal beroepszaken CBE

16.1. Aantallen beroepszaken bij CBE hoorzittingen en aantal gegronde daarvan

Vier studenten zijn in beroep gegaan tegen het besluit van de examencommissie waarin hen wegens fraude een maatregel werd opgelegd. Bij drie gevallen hadden ze bezwaar tegen de hoogte van de opgelegde sanctie. In één geval was de student van mening dat er geen “echte” fraude was gepleegd. Alle zaken werden door het CBE ongegrond verklaard.

Er zijn geen beroepszaken bij het CBHO in Den Haag behandeld.

16.2. Trends of aandachtspunten

Gelet op het toegenomen aantal fraudezaken, is er thans een trend dat ook de beroepszaken toenemen. Studenten ontkennen niet vaak bij fraudezaken, maar vinden een sanctie vaak onnodig, omdat de desbetreffende cursus ook al ongeldig is verklaard. Een aandachtspunt is om de studenten goed te blijven voorlichten over zowel de definities en de gevolgen van plagiaat en manipulatie van onderzoeksgegevens (zie ook hoofdstuk 13.6).

17. Overige aangelegenheden

Sedert een aantal jaren bestaat er binnen de HR een HR-breed voorzittersoverleg (opgericht in het collegejaar 2013-2014) , waarin de nadruk ligt op kallibratie en professionalisering. Inmiddels is dit voorzittersoverleg uitgegroeid tot een (tot en met dit verslagjaar nog informeel) platform met een eigenstandige positie, dat ook als regelmatig gesprekspartner fungeert voor het College van Bestuur (CvB) en directeuren over onderwerpen die alle examencommissies aangaan. Het overleg vindt ongeveer zes maal per collegejaar plaats, waarvan twee in aanwezigheid van de voorzitter van het CvB.

De voorzitter van de examencommissie CoM is tevens voorzitter van het Platform Voorzitters Examencommissies HR (PVE)

Ook dit verslagjaar zijn er zes bijeenkomsten geweest, waarvan twee in het bijzijn van de voorzitter van het CvB. Onderwerpen die daar met name zijn besproken:

- Onderzoeksrapport jaarverslagen examencommissies 2017-2018;
N.a.v. dit onderzoeksrapport is er een forse actieplanning opgezet om de examencommissies op korte termijn te professionaliseren
- Problemen capaciteit plagiaatprogramma Ephorus;
- Archivering;
- Assessoren Honneurs Programma
- Hogeschoolgids HR
- Faciliteiten/beloning leden examencommissies;
Aan de leden van de examencommissies is, na een voorstel daartoe, m.i.v. 1 januari 2019 een toelage toegekend als erkenning voor de verantwoordelijkheid die wordt gedragen bij de uitoefening van hun taak.

18. Bijlagen

1. Mandaat toetscommissie 2018-2019
2. Mandaat Studentzaken 2018-2019
3. Factsheets (apart)
4. Bijdrage extern lid

Mandaat toetscommissie 2018-2019

Bijlage 1

Van: **Examencommissie** Instituut voor Commercieel Management
Aan: **Toetscommissie** Instituut voor Commercieel Management
t.a.v. de heer G.C. van der Sande, voorzitter
Betreft: Mandaat 2018-2019

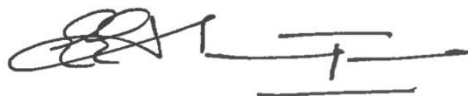
De examencommissie van het Instituut voor Commercieel Management mandateert de toetscommissie in studiejaar 2018-2019 de volgende taak uit te voeren:

Het beoordelen van de kwaliteit van tentamens én examens en het beoordelen van de validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid van tentamens én examens (tot en met eindniveau).

Richtlijnen hiervoor zijn:

- De toetscommissie voert per onderwijsperiode achteraf een kwaliteitscheck uit op minimaal twee toetsen per opleiding aan de hand van een beoordelingsformulier (ook wel feedbackformulier genoemd).
- De toetscommissie rapporteert periodiek mondeling over haar bevindingen ten aanzien van bovenstaande aan de examencommissie door te wijzen op de feedbackformulieren die op Cumlaude (voorheen N@tschool) worden geplaatst en informeert het management.
- De toetscommissie rapporteert na afloop van het collegejaar schriftelijk over haar bevindingen aan o.m. de examencommissie in de vorm van een jaarverslag.
Besluitvorming aangaande toetsing ligt altijd bij de examencommissie.

Rotterdam, 1 september 2018

mevrouw mr. E.E. van Herwijnen,
voorzitter examencommissie Instituut voor Commercieel Management

Mandaat Bureau Studentzaken 2018-2019

bijlage 2

Van: Examencommissie CoM
Aan: Bureau Studentzaken
t.a.v. mevrouw B. Doorschodt en mevrouw A. Heij

De examencommissie van het Instituut voor Commercieel Management mandateert Bureau Studentzaken in studiejaar 2019-2020 de volgende taken uit te voeren:

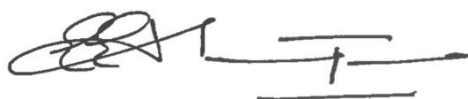
- het doen van een voorstel aan de examenkamer voor een (bundel) vrijstelling(en) op grond van competenties, die door een student aan een andere Hogeschool of Universiteit in Nederland zijn behaald. De gronden waarop de voorgestelde vrijstelling(en) berusten, dienen te voldoen aan artikel 9.8 van de Hogeschoolgids;
- het doen van een voorstel om vrijgesteld te worden van een deel van het curriculum op basis van een vooropleiding (categorale vrijstelling) bijvoorbeeld VWO;
- bovenstaande voorgestelde vrijstellingen vast te leggen in een contract, dat – na verlening van de (bundel/categorale) vrijstelling(en) d.m.v. ondertekening door de voorzitter van de examenkamer – wordt opgeslagen in het programma Acces, alsmede in het persoonlijk dossier van de student;
- het inhoudelijk behandelen en adviseren over “bijzondere” verzoeken van studenten inzake toetsing cq. toetsorganisatie.

Richtlijnen hiervoor zijn:

Bureau Studentzaken rapporteert over haar bevindingen ten aanzien van bovenstaande aan de examenkamer door te wijzen op de contracten die in Acces worden geplaatst en informeert het management (q.q. ondersteuning toetsorganisatie/examencommissie HRBS) inzake de uitvoering van bijzonderheden m.b.t. het doen van tentamens en/of de invoering van de vrijstellingen (als resultaat) in het examenprogramma van de student.

Besluitvorming aangaande vrijstellingen ligt altijd bij de examenkamer.

Aldus besloten in de vergadering van de examencommissie
Rotterdam, 1 september 2018

mevrouw mr. E.E. van Herwijnen,
voorzitter examencommissie Instituut voor Commercieel Management

Factsheet

Bijlage 3

Apart verzonden

Bijdrage extern lid

Bijlage 4

Vanaf 1 september 2015 verplicht de WHW examencommissies een extern lid op te nemen. Binnen de Hogeschool Rotterdam wordt verwacht dat het extern lid met een kritische blik kijkt naar de procedurele en inhoudelijke activiteiten van de examencommissie.

Het extern lid, afkomstig uit het bedrijfsleven, heeft jarenlang de CFO functie in een internationaal opererende organisatie vervuld, en is nu interim CEO/CFO en bedrijfsadviseur. Daarnaast is het extern lid sinds 2007 betrokken geweest bij de Hogeschool Rotterdam als docent Finance in diverse master programma's van RBS, en is het extern lid kerndocent Finance bij een collega Hogeschool in haar masterprogramma's. Het externe lid maakte in studiejaar 2018/2019 deel uit van vijf te onderscheiden examencommissies: Het instituut voor Bedrijfskunde (IBK), het instituut voor Financieel Management (IFM), het Instituut voor Commercieel Management (COM) en de Rotterdam Business School (RBS), bij alle vier de instituten over de gehele periode. Daarnaast heeft het extern lid deel uitgemaakt van de examencommissie van de Rotterdam Academy (Rac) sinds januari 2019. Het doel van deelname in de vijf examencommissies is onder andere een verdere vergelijking van werkwijzen, om tot "best practices" te kunnen komen, alsook van elkaar te kunnen leren.

Binnen RBS is voor het extern lid 120 uur PTD beschikbaar gesteld voor het vervullen van de diverse examencommissie werkzaamheden, terwijl voor de werkzaamheden voor IBK, IFM en COM elk 40 uur (totaal 120 uur) beschikbaar is gesteld, een en ander ook afhankelijk van de behoefte, voor Rac was dat dit (gedeelte van het) jaar 27 uur.

Het extern lid wordt volwaardig beleidsmatig en inhoudelijk betrokken bij de examencommissies. Daarnaast heeft in alle vijf instituten eind niveau borging plaats gevonden middels onder andere thesis kalibratie en -beoordeling, alsook beoordeling eindwerken. Direct en indirect is het extern lid regelmatig betrokken bij het accreditatie proces van opleidingen van de diverse examencommissies. In alle commissies werd de inbreng van (externe) expertise als zeer nuttig ervaren. Er was een frisse blik vanuit de praktijk, alsook vergelijking met de andere examencommissies.

Net als vorig jaar zou het extern lid een tweetal zaken graag expliciet willen benoemen:

- a) Terwijl primair de wettelijke taken van examencommissies gaan over kwaliteit van tentamens en examens en het uitgeven van getuigschriften of dossierverklaringen aan studenten die deze na controle terecht mogen ontvangen, lijkt er soms een onevenredig deel van de tijd van examencommissies te moeten worden besteed aan het behandelen van verzoeken of klachten. Alhoewel het behandelen van deze verzoeken of klachten zeker belangrijk is, moet men er voor waken dat de primaire taken niet uit het oog worden verloren in de drukte van alle dag. Er moet een goede balans worden gevonden in de zorg- en borgactiviteiten.

- b) Het is belangrijk dat een examencommissie onafhankelijk kan opereren, en daarbij de vrijheid voelt als ook de veiligheid om op ethische wijze beslissingen te kunnen nemen, waarbij het belang van de organisatie en van de student ten volle kunnen worden meegenomen, binnen de wettelijke kaders en zonder enige inmenging van buitenaf. De onafhankelijke distantie ten opzichte van de opleiding en de steun van opleidingsmanagers, directie alsook het College van Bestuur is daarvoor onontbeerlijk.

Voor wat betreft de vergelijking van processen en werkwijzen, viel het net als voorgaande jaren op dat de examencommissies veel overlap vertonen in de manier van werken, maar dat er qua proces nog wel verschillen zijn in vastlegging, gebruik van (eigen) formulieren en totstandkoming van besluiten. Dit terwijl juist daar de examencommissies veel van elkaar kunnen leren. Een verdere standaardisatie van diverse processen alsook Hogeschool breed (examencommissie) beleid, geïnitieerd door het zogeheten Voorzittersplatform, kan daarin zeer behulpzaam zijn.

In alle commissies waar het extern lid deel van uitmaakt is er een professionele manier van vergaderen, met elk hun eigen dynamiek. Een verschil is bijvoorbeeld de inhoudelijke behandeling van zaken, waarbij bij een commissie alle zaken binnen de vergadering uitvoerig worden besproken, alvorens te beslissen, en bij andere commissies de besluiten vooraf door een verantwoordelijk lid worden voorbereid, en dan kort besproken. Alhoewel de werkwijze bij de commissies nog wel verschilt, is het extern lid van mening dat in alle vijf examencommissies het besluitvormingsproces goed is geborgd.

Ondertussen is door de invoering en de verdere professionalisering van Osiris Zaak meer overeenkomst ontstaan in de wijze van behandelen, met name voor zaken die geïnitieerd (kunnen) worden door de student. Osiris Zaak is nog een "werk in uitvoering" welke nog verder verbeterd kan worden op het gebied van gebruikersvriendelijkheid, flexibiliteit en het kunnen initiëren van zaken vanuit docenten en/of de examencommissie zelf. Het (leren) werken met Osiris Zaak heeft in alle examencommissies tijd gekost, wat doorlooptijden van behandeling van zaken niet ten goede is gekomen.

Ondertussen is bij voordracht van de directies van de betrokken instituten het extern lid wederom voorgesteld om benoemd te worden tot extern examencommissielid van de kamers Commerce, Finance en Management van de Hogeschool Rotterdam Business School (HRBS, voormalig COM, IFM en IBK), alsook bij RBS en RAc voor het studie jaar 2019-2020, en als tijdelijk lid examencommissie voor het Instituut voor Gezondheidszorg (IVG) voor de periode september tot en met december 2019.

K. van Brakel MBA
